

Toivon pedagogiikka

KT, tutkimuspäällikkö
Anna-Liisa Lämsä
Ammattiopisto Luovi

Mistä toivon pedagogiikka sai alkunsa?

Nuorten syrjäytymisen tarkastelu normaalina pidettävästä kasvusta ja kehityksestä syrjäytymisenä

Mikä keskeinen tekijä siinä, että toiset selviytyvät vaikeuksista huolimatta?

TOIVO

Toiset ihmiset toivon ylläpitäjinä

Nuoruus syrjäytymisherkkänä ikävaiheena

Siirtyminen koulutusasteelta toiselle

AmmatINVALINTA

Muutokset omassa kehossa ja suhteessa siihen

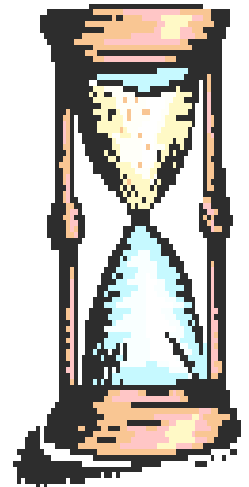
Mahdolliset muutokset

- Kaverisuhteissa
- Perhesuhteissa
- Asuinpaikassa
- Yksilölliset elämänmuutokset

Murrosikä muodostaa yksilön kehityksessä eräänlaisen pullonkaulan, kehityksen tiimalasin kapeimman kohdan.

Mikäli siihen pakkautuu liikaa tavaraa liian lyhyellä aikavälillä selvitettäväksi, tiimalasi menee tukkoon

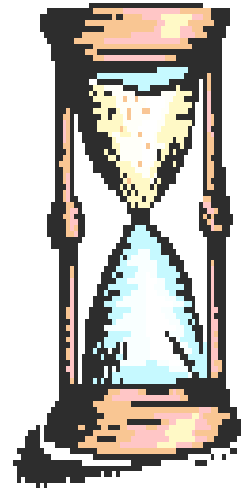
→ nuori kokee olevansa eksyksissä. *"En mä tiiä"*

Nuoruus toisena mahdollisuutena

Nuoruusiässä myös aiemmat kehitystehtävät nousevat usein pintaan ja nuori voi käyttäytyä ikäistään nuoremman tavoin ← *tunnelukot* liittyvät usein tilanteisiin, joissa nuoren elämässä on tapahtunut jotakin hänen tunteisiinsa voimakkaasti vaikuttanutta esim. sairastuminen

Mahdollisuus ottaa aiemmat kehitystehtävät uudelleen käsittelyyn → identiteetin rakentuminen ja kasvu

Sosiaalinen tuki

Keskeinen tekijä nuorten
syrjäytymisen ehkäisyssä

- merkitysten rakentaminen
- aikuiset nuoren peilinä
- identiteetti, toivo vs. kaoottisuus ja epätoivo

Minän palapeli

Kun lapsi tai nuori syrjäytyy normaalina pidettävästä kasvusta ja kehityksestä, on kuin hänen minän palapelistään olisi jokin pala tai joitakin palasia hukassa ← ratkaisematta jääneet iän mukaiset kehitystehtävät

Aikuisen rooli nuoren kasvun tukijana

Kasvatus on kasvamaan saattamista (J.A.Hollo)

Aikuisen tehtävä on edustaa lapsen tulevaa tahtoa (Martti Haavio)

- välittäminen, aito kiinnostus ja kohtaaminen
- nuoren tarpeiden huomioiminen, huolenpito
- nuoren etu ja oikeus avoimeen tulevaisuuteen
- kasvu ja hyvinvointi

Välittävä aikuisuus

- Tämän päivän yleisin lastentauti aikuisen nälkä
- Nuoret tarvitsevat kasvunsa tueksi välittäviä aikuisia, jotka ovat heille ...
 - kanssakulkijoita
 - matkaoppaita /tulkkeja
 - peilejä

... ja jotka ovat aidosti kiinnostuneita nuoresta ja siitä, mitä hänelle kuuluu

Aikuinen nuoren peilinä

*Mitä sinä sanot minusta,
sitä sinä luulet minusta
sellainen sinä olet minulle,
miten sinä näet minut,
mitä sinä teet minulle,
miten sinä kohtelet minua
sellainen minusta tulee.*

Tekijä tuntematon

Kuka minä olen?
Mitä minusta voi tulla?

"Me olemme aivan tavallisia nuoria, mutta meistä jokainen on jollakin tavalla rikki sisältä" → Miten vastataan sirpaleisuuteen?

Toivon pedagogiikka

Aikuisten yhtenä tehtävänä -
ehkäpä tärkeimpänä on toivon
ylläpitäminen nuorten elämässä

Nykyisten ja tulevien
mahdollisuuksien näkeminen
nuoren elämässä vaikeuksista ja
rajoitteista huolimatta

Minän eheytyminen
Identiteetti

Toivon lähteet

Menneisyys: mistä minä tulen?
(juuret)

Nykyisyys: kuka minä olen?

Tulevaisuus: Mitä minusta voi tulla?
(siivet)

Kuka minä olen?
Mitä minusta voi tulla?

Ohjauksen merkitys

Ohjaus ja siihen liittyvä aito kohtaaminen on keskeisiä tekijöitä nuoren identiteetin rakentumisessa ja myös koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyssä

→ merkitysten rakentaminen

→ identiteetti, toivo

Minän palapeli

Kuka minä olen?
Mitä minusta voi tulla?

Ammatinvalinnan perinteinen väylä

Mallien ja perinteiden merkitys
Perinteiset työ- ja elämänurat
Työmarkkinoiden muutosten vaikutukset nuoren
työ- ja koulutususkoon

Myöhäismoderni ammatinvalinnan väylä

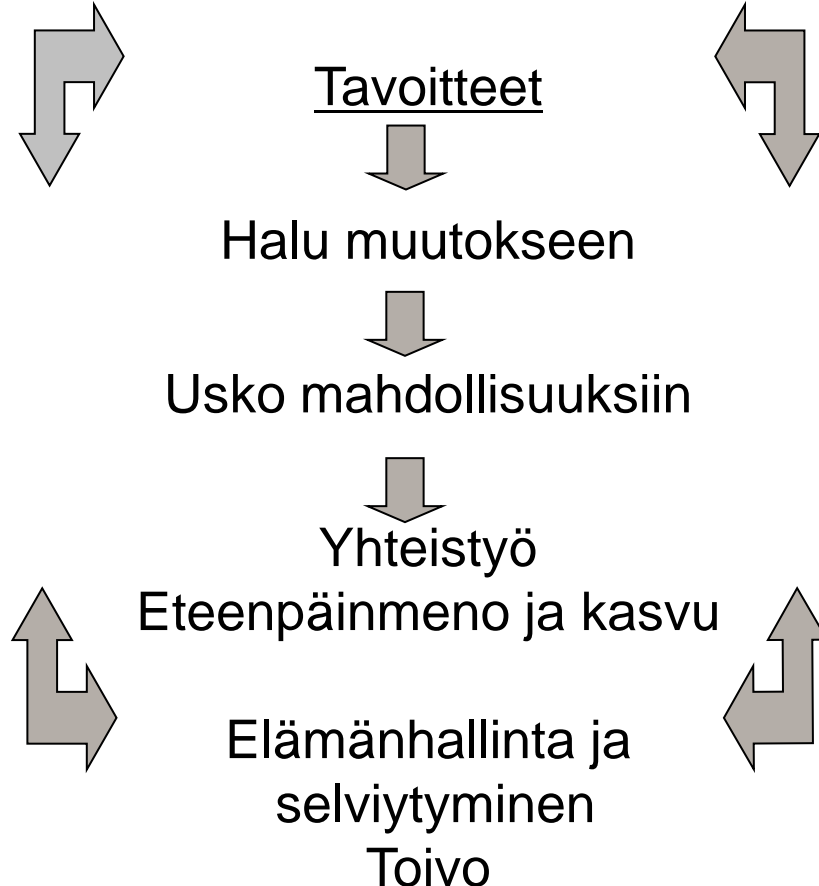

Harrastusten ja omien valintojen merkitys
Monta elämänuraa, elinikäinen oppiminen
Ongelmana valinnan pakko,
Voiko kyse olla myös nuoren kapinasta, kun hän ei koe
saavansa tarvitsemaansa tukea valintoihin?

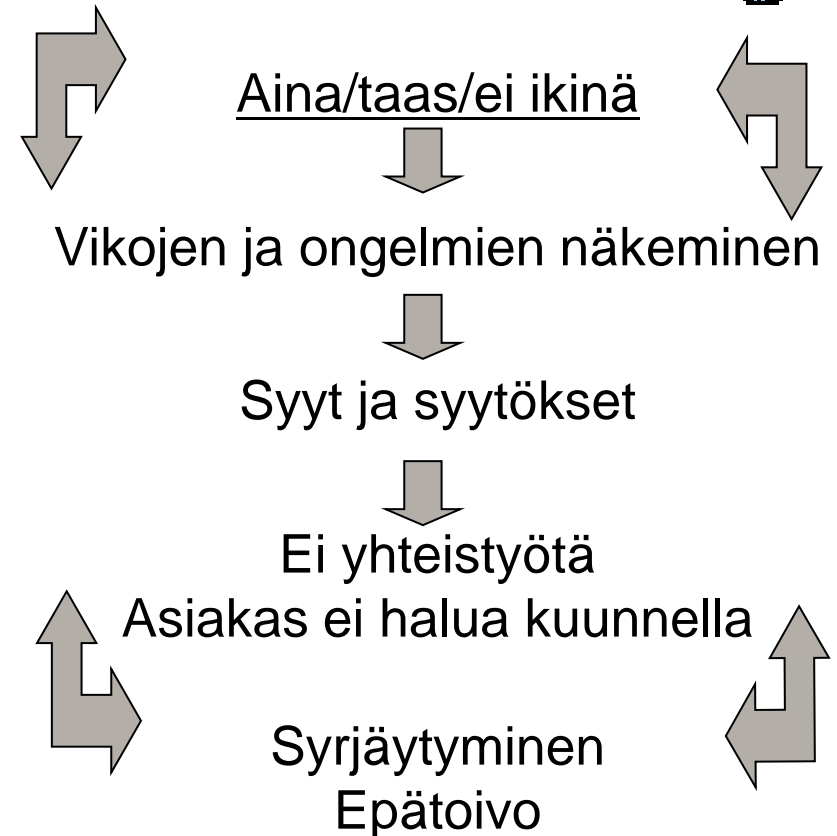
Miten puhumme nuorelle?

Ratkaisupuhe

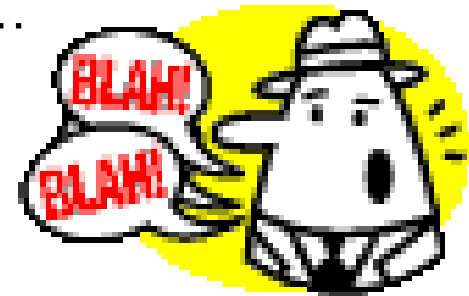
Ongelmapuhe

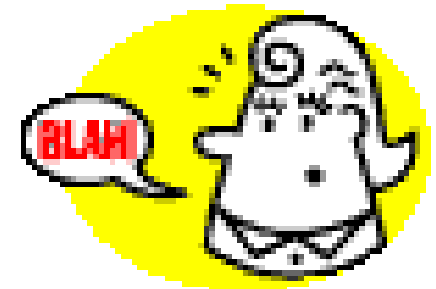
Ongelmapuhe

Tarkoitettu yleensä varoitukseksi ja neuvoksi...

... käytännössä muuttuu usein itsensä toteuttavaksi ennusteeksi

Myös nuoren käsitykset omista mahdollisuuksistaan koulutuksessa ja muussa elämässä muodostuvat hänen muilta saamansa palautteen perusteella

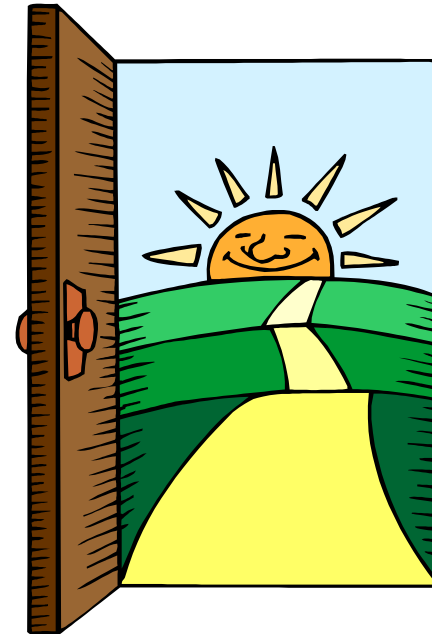

Mitä sinä sanot minusta, sitä sinä luulet minusta sellainen sinä olet minulle, miten sinä näet minut, mitä sinä teet minulle, miten sinä kohtelet minua sellainen minusta tulee.

Tekijä tuntematon

Toivon ylläpitäminen...

- Toivon tarjoaminen ei ole pakoa todellisuudesta, eikä ongelmien lakaisemisesta maton alle. Sen sijaan siinä haastetaan myös nuoren itse kohtaamaan oma vastuunsa.
- Joskus jo pienen pieni toivon kipinä ja aikuisen oikea-aikainen rohkaisu ja kannustus voivat olla ratkaisevan tärkeitä: elämä jatkuu vaikeista kokemuksista huolimatta.

"Toivo pitää sydämen ehjänä"

© Antony Brewer

...mahdollisuuksien näkeminen nuoren elämässä

Kaikkea saa tehdä.
Kaikkea pitää tehdä.
Kaikkia ovia pitää tempoa,
kaikkia kuita kurkotella.
On vain yksi ehto,
elinehto:

Värisevää sielua
ei saa tallata

©Tommy Taberman

Luennon taustana

Mun on paha olla - Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin. PS-kustannus: Jyväskylä. 2009

Mun mahdollisuus – Luovin valmentavassa koulutuksessa. Luovin julkaisuja 1. Ammattiopisto Luovi 2010.

Mieli maasta – Masentuneen nuoren kohtaaminen ja tukeminen. PS-kustannus: Jyväskylä. 2011

Mun tarina – Tarinoita selviytymisestä. Luovin julkaisuja 2. Ammattiopisto Luovi 2011.

Kirjoihin sisältyviä johtopäätöksiä:
Toivon merkitys selviytymisessä,
Sosiaalisen tuen merkitys toivon ylläpitämisessä

Anna-Liisa Lämsä Oulu 8.10.2011
Toivon pedagogiikka

AMMATTIOPISTO

LUOVI

WWW.LUOVI.FI